

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
Рж Ст 818/21
20.04.2021. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, судија Јасминка Обућина, председник Привредног апелационог суда, у поступку заштите права на суђење у разумном року, решавајући о жалби предлагача АА из, чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., изјављеној против решења Привредног суда у Београду Р4 Ст 37/2021 од 11.02.2021. године, дана 20.04.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

I УСВАЈА СЕ жалба предлагача АА из, па се **ПРЕИНАЧАВА** решење Привредног суда у Београду Р4 Ст 37/2021 од 11.02.2021. године, којим је одбијен приговор предлагача да се утврди да је у стечајном поступку, који се води пред Привредним судом у Београду под посл. бр. Ст 118/20 (Ст 57/10), повређено право на суђење у разумном року, као и захтев за накнаду трошкова поступка и **РЕШАВА**:

УТВРЂУЈЕ СЕ да је предлагачу АА из повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се пред Привредним судом у Београду води под пословним бројем Ст 118/20 (Ст 57/10).

НАЛАЖЕ СЕ стечајном судији у предмету Привредног суда у Београду Ст 118/20 (Ст 57/10) да у року од 4 месеца од дана пријема овог решења предузме све потребне мере и радње у циљу окончања стечајног поступка, те да о предузетим радњама обавести председника Привредног суда у Београду у року од 30 дана од дана предузимања радњи.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ Република Србија да предлагачу на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 6.000,00 динара, који ће бити исплаћен из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова, у року од 15 дана од дана подношења захтева за исплату.

II ОБАВЕЗУЈЕ СЕ Република Србија да предлагачу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 12.000,00 динара, који ће бити исплаћен из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова, у року од 15 дана од дана подношења захтева за исплату.

Образложење

Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 37/2021 од 11.02.2021. године, одбијен је приговор АА из којим је тражила да се утврди да је у стечајном поступку, који се води пред Привредним судом у Београду под посл. бр. Ст 118/20 (Ст 57/10), повређено право на суђење у разумном року, као и захтев за накнаду трошкова поступка.

Против наведеног решења предлагач је изјавио благовремену жалбу, у којој наводи да је поступак стечаја покренут решењем од 03.02.2002. године, да је решењем од 23.07.2020. године обустављен поступак над стечајним дужником, а настављен над

стечајном масом. Сматра да у току стечајног поступка није поступано у складу са циљем стечаја, те да стечајни поступак неоправдано дуго траје скоро 20 година. Наводи да је у овом поступку стечаја утврђена повреда права на суђење у разумном року решењем Привредног апелационог суда Р4 Ст 1515/15 од 11.05.2016. године по захтеву повериоца ББ, а на основу члана 8а и 8б став 1 тада важећег Закона о уређењу судова. Истиче да је неизвесно када ће се поступак окончати, при чему има радњи које се могу предузети, а то је уновчење неспорне имовине, као и да се неспорни део стечајне масе могао расподелити повериоцима. Сматра да је суд поступао неефикасно и неделотворно јер се овај поступак спроводи по одредбама Закона о санацији, стечају и ликвидацији банака који у члану 5б. јасно наводи да је стечајни судија надлежан по свим питањима у вези са спровођењем стечајног поступка. Стечајни поступак јесте обустављен у односу на стечајног дужника, а настављен у односу на стечајну масу, али се може видети да је стечајни управник за годину дана доставио само један извештај. Истиче да је значај предмета суђења велики јер се ради о потраживању из радног односа, а понашање предлагача није утицало на дужину трајања поступка. Стечајни управник тек након 20 година наводи да планира да прати стечајне поступке у 44 правна лица и да покрене поступке извршења ради наплате преосталих потраживања, што је недопустиво. Првостепени суд није имао у виду све битне чињенице, посебно да поступак стечаја траје скоро 20 година. Предложио је да се ожалбено решење преиначи и предлагачу досуде трошкови првостепеног и другостепеног поступка.

Испитујући правилност и законитост првостепеног решења, на основу члана 16., члана 18. и члана 20. Закона о заштити права на суђење у разумном року, Привредни апелациони суд је нашао да је жалба предлагача основана.

Према стању у списима предмета, предлагач је поднео Привредном суду у Београду приговор ради убрзавања поступка у предмету Ст 118/20, стари број Ст 57/10 и Ст 10/02. У приговору је навео да је поступак стечаја у предмету Ст 57/10, који се води над стечајним дужником „Инвестбанка“ АД Београд у стечају, отворен дана 03.01.2002. године, да је предлагач био у радном односу код стечајног дужника, али да поступак стечаја још увек није окончан, иако траје скоро 20 година. Наводи да је у поступку стечаја пријавио потраживање које се односи на разлике зараде, које му је признато, али још увек није намирено, те сматра да му је поступањем суда повређено право на суђење у разумном року.

Поступајући по поднетом приговору, првостепени суд је на основу члана 9. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прибавио извештај стечајног управника и извршио увид у списе предмета, те је утврдио следеће чињенично стање:

Решењем Трговинског суда у Београду Ст 10/02 од 03.01.2002. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником „Инвестбанка“ АД Београд у стечају.

У поступку стечаја је поднето 5320 пријава потраживања, које су испитане на испитним рочиштима 21.05.2003. године, 03.12.2003. године, 14.07.2005. године, 30.11.2006. године, 22.06.2007. године, 16.04.2009. године и 25.02.2011. године.

Стечајни поступак се до 01.04.2015. године спроводио по одредбама Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", бр. 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96) и по Закону о санацији, стечају и ликвидацији банака ("Службени лист СРЈ", бр. 37/93, 26/95, 28/96, 16/99, 44/99 и 53/01), који су предвиђали да се из стечајне масе исплаћује први исплатни ред - потраживања државе по основу старе девизне штедње, по основу платног промета грађана и по основу штедње грађана, а да сви остали повериоци, па и подносилац приговора, чине други исплатни ред.

По формирању стечајне масе за исплату поверилаца другог исплатног реда стечајни дужник је дана 24.10.2016. године поднео суду предлог за доношење решења

којим се одобрава нацрт за делимичну деобу. Решењем Привредног суда у Београду Ст 57/10 од 07.12.2016. године је одобрена делимична деоба, у свему у складу са нацртом од 24.10.2016. године, и то повериоцима другог исплатног реда у висини од 8,23% од утврђених потраживања. Решењем од 28.12.2017. године одобрена је друга делимична деоба повериоцима другог исплатног реда у износу од 2,34% од утврђених потраживања.

Дана 30.09.2019. године донето је решење о завршној деоби стечајне масе, којим су повериоцима другог исплатног реда намирена потраживања у износу од 1,75% од утврђених потраживања.

До сада су на основу 18 решења у целости исплаћена потраживања поверилаца првог исплатног реда. Потраживања поверилаца другог исплатног реда су намирена у укупном износу од 12,32% од утврђених потраживања. Резервисана су средства за исплату потраживања поверилаца првог исплатног реда по основу старе девизне штедње - Републике Црна Гора, као и поверилаца чија су потраживања оспорена, а парнице за утврђивање основаности тих потраживања још увек нису окончане.

У току стечајног поступка исплаћено је преко 12 милијарди динара, смањен је број дужника правних лица са 407 на 71, смањен је број дужника физичких лица са 29.494 на 456, број партија дугорочних стамбених кредита и кредита за откуп станова је смањен на 14 партија. Извршена је процена свих некретнина и аутомобила, а процена за неке објекте је вршена више пута. Извршена је продаја 164 непокретности у Републици Србији и Босни и Херцеговини и по том основу је наплаћено 4,1 милијарди динара. Број активних спорова је смањен са око 3500 на 413. Одржано је преко 60 седница одбора поверилаца и 6 заједничких седница са другим банкама, издато је преко 4500 брисовних дозвола у разним фазама поступка. Окончани су спорови са Народном банком Србије, спорови са дужницима система „Вискоза“ Лозница, „Југоекспорт“ Београд, „Сартид“ Смедерево, затим са „Белим лимовима“, Фондом за повећање запослености, „Јат“-ом и остали.

Формирање стечајне масе још увек није окончано, јер је преостала имовина у Републици Србији, која се налази у поступку реституције или за коју стечајни дужник не поседује адекватну документацију, те имовина на Косову и Метохији, у Босни и Херцеговини и Хрватској, у односу на коју су у току парнице за повраћај имовине.

Активности стечајних органа су усмерене на формирање стечајне масе, која зависи од наплате потраживања од дужника стечајног дужника, а исплата преосталих потраживања повериоцима другог исплатног реда зависи од могућности стечајног дужника да наплати своја потраживања. Укупан износ потраживања стечајног дужника на дан 31.03.2019. године од 71 дужника износи 52.017.918.522,00 динара, од чега је у стечају или ликвидацији 44 дужника, а за 5 дужника је усвојен план реорганизације, којима је најчешће предвиђена конверзија потраживања у капитал или отпис целокупног потраживања. Током 2016. године „KPMG доо Београд“ је израдио процену наплативости потраживања од правних лица и она износи 4,63%.

На трајање стечајног поступка утицала је и чињеница да се и над дужницима стечајног дужника воде стечајни поступци.

Током стечајног поступка утужено је 3.295 физичких лица по основу дуга на текућем рачуну и по основу потрошачких кредита. Банка је истовремено наплаћивала потраживања од лица која су била спремна да добровољно измире дуг, а наплата потраживања од физичких лица је била отежана због незапослености и немаштине. Уколико се не пронађу новчана средства, приступа се попису имовине, за коју често нема заинтересованих лица, па се пописане ствари додељују банци која нема интерес да те ствари преузме, транспортује и ускладишти, да би их затим продавала.

Стечајни дужник је поднео две пријаве потраживања у ликвидационом поступку пословне јединице „Београдске банке“ ВВ IBU Nicosia, Сурпус, и то пријаву

потраживања по основу откупа југословенских рефинансираних дугова у номиналном износу од 7.838.286,73 УСД и заједничку пријаву потраживања са Универзитетом Београд по основу депонованих средстава јапанске институције Fonda Sasakawa.

По представци број 60642/08 у предмету ВВ и други донета је пресуда Европског суда за људска права којом је Републици Србији наложено да предузме све мере, укључујући и законске измене, како би штедише бивших република СФРЈ могле да поврате стару девизну штедњу под истим условима као и грађани Републике Србије. С обзиром да се највећи део старе девизне штедње односи на „Инвестбанку“ а.д. Београд и на штедњу положену у филијалама и експозитурама у Босни и Херцеговини и Републици Хрватској, као и на Филијале „Југобанке“, „Беобанке“, „Јик банке“ и „Славија банке“, Агенција за осигурање депозита је узела учешће у раду радне групе за извршавање налога из пресуде Европског суда за људска права. Првостепени суд наводи да је по Закону о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њихових филијала на територијама бивших република СФРЈ донет је 28.12.2016. године, рок за подношење пријава потраживања истекао дана 23.02.2019. године и у току је испитивање поднетих пријава потраживања.

Значајни нерешени спорови су: спор са Републиком Србијом по основу преузетог спора са „Славија банком“ по тужби за утврђење дуга у износу од 4.000.000,00 УСД, спор са „Југобанком“ а.д. Београд у стечају по основу оспореног потраживања за извршен откуп дуга средствима „Инвестбанке“ а.д. Београд за дужнике „Југобанке“ а.д. Београд, спор са „Београдском банком“ а.д. Београд у стечају по основу оспореног потраживања за извршен откуп дуга средствима стечајног дужника за дужнике „Београдске банке“ а.д. Београд. Наведени спорови трају од 2007. године и у прекиду су до завршетка парнице по основу откупа дуга са Републиком Србијом. Затим, спор са „Интернационал ЦГ“ Београд у стечају ради утврђивања оспореног потраживања насталог по основу солидарне одговорности за обавезе „Generalexporta“ ДП, спор са ХК „Шамот“ ДД Аранђеловац ради утврђења оспореног потраживања по основу солидарне одговорности за обавезе „Шамот Фом“ ДД Аранђеловац, спор са ГП „Рад интернационал“ д.о.о. Београд у стечају, ради утврђења оспореног потраживања по основу солидарне одговорности за ГП „Рад“ Београд у стечају.

У даљем току поступка стечајни управник планира да прати стечајне поступке у 44 предмета и да покрене поступке извршења ради наплате преосталих утврђених потраживања од физичких и правних лица, да заштити новчана средства даљим орочавањем и улагањем у државне хартије од вредности, прати поступак ликвидације ВВ INU Nicosia, Кипар, настави активности ради окончања парница, настави ургенције по поднетим захтевима за легализацију и укњижбу имовине стечајног дужника ради уновчења, процени наплативост потраживања од стране ревизорске куће у циљу скоријег окончања поступка и организације завршне деобе.

Стечајни управник је дана 27.04.2020. године поднео стечајном судији завршни извештај са предлогом за доношење решења о закључењу стечајног поступка над стечајним дужником. Решењем суда од 23.07.2020. године усвојен је завршни рачун и завршни извештај стечајног дужника, закључен поступак стечаја над стечајним дужником и настављен над стечајном масом Инвестбанка АД Београд, који поступак се води под посл. бројем Ст 118/20.

Подносилац приговора је стечајни поверилац коме је потраживање утврђено и сврстано у други исплатни ред.

Имајући у виду утврђене околности конкретног поступка и мерила за оцену трајања суђења из члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, првостепени суд је закључио да је приговор предлагача неоснован. Првостепени суд је

имао у виду да предметни стечајни поступак траје 19 година, али налази да дужина трајања поступка сама по себи у конкретном случају не указује на повреду права на суђење у разумном року. Имајући у виду да је дана 30.09.2019. године донето решење о завршној деоби, да је 27.04.2020. године стечајни управник поднео суду завршни извештај, те да је решењем од 23.07.2020. године закључен поступак стечаја над стечајним дужником и настављен над стечајном масом, првостепени суд налази да су предузете конкретне мере у циљу убрзања и окончања поступка, те да су од стране стечајних органа предузете све радње прописане законом. На дужину трајања предметног стечајног поступка утиче и то што се воде бројни поступци у којима је стечајни дужник странка, што по налажењу првостепеног суда представља објективне околности на које суд не може да утиче и исто се не може приписати неефикасном и неделотворном поступању стечајних органа.

Међутим, становиште првостепеног суда се не може прихватити као правилно.

Законом о заштити права на суђење у разумном року уређује се заштита права на суђење у разумном року. Мерила за оцену трајања суђења у разумном року прописана су одредбом члана 4. тог закона, па је предвиђено да се при одлучивању о правним средствима којима се штити право на суђење у разумном року, уважавају све околности предмета суђења, пре свега сложеност чињеничних и правних питања, целокупно трајање поступка и поступање суда, јавних тужилаштва и другог државног органа, природа и врста предмета суђења или истраге, значај предмета суђења или истраге по странку, понашање странака током поступка, посебно поштовање процесних права и обавеза, затим поштовање редоследа решавања предмета и законски рокови за заказивање рочишта и главног претреса и израду одлука.

По оцени другостепеног суда, поступање стечајних органа у предметном стечајном поступку се не може оценити као поступање у разумном року, будући да конкретан поступак траје 19 година и још увек није окончан, што представља непримерено дуго трајање поступка, које не може бити последица искључиво објективних околности које су ван утицаја суда.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да се ради о сложеном поступку стечаја, с обзиром да је поднето 5320 пријава потраживања, о којима се стечајни управник изјаснио на 8 испитних рочишта. Током поступка су намирена потраживања поверилаца првог исплатног реда, а по основу два решења о делимичној деоби и решења о завршној деоби намирена су делимично и потраживања поверилаца другог исплатног реда у износу од 12,32% од утврђених потраживања. На дужину трајања поступка јесте утицало то што је вођен велики број судских поступака ради утврђења оспорених потраживања, затим у погледу имовине чији је правни статус био споран, као и ради наплате потраживања од дужника стечајног дужника. Проблем у наплати потраживања стечајног дужника представља чињеница да се и над великим бројем дужника воде стечајни поступци. Део имовине стечајног дужника и даље није уновчен због нерешених имовинско-правних односа, као и због чињенице да се део имовине налази на територији Косова и Метохије, Републике Хрватске и Републике Босне и Херцеговине. И поред активности које су стечајни органи предузели у циљу решавања проблема који су током поступка постојали у погледу формирања стечајне масе, односно нерешеног имовинско-правног статуса имовине стечајног дужника и њеног уновчења, као и проблема у наплати потраживања стечајног дужника од његових дужника, стечајни поступак ни после 19 година није окончан. Питање имовине која се води као имовина стечајног дужника, а није је могуће продати због непостојања адекватне документације, или стечајни управник нема података у чијем је поседу, а није је могуће укњижити на стечајног дужника, као и статус потраживања према дужницима стечајног дужника за

која је евидентно да неће моћи да буду наплаћена, мора се решити на други начин, с обзиром да стечајни поступак не може трајати бесконачно дуго.

Сама дужина трајања поступка од 2002. године до данас, у ком стечајна маса још увек није у целости дефинисана, при чему није уновчена ни сва имовина стечајног дужника која неспорно чини стечајну масу, указује да поступак није спроведен у разумном року. На другачији закључак не утиче чињеница да је решењем Привредног суда у Београду Ст 57/10 од 23.07.2020. године усвојен завршни рачун и завршни извештај стечајног управника, те је закључен поступак стечаја над стечајним дужником, будући да је стечајни поступак настављен над стечајном масом Инвестбанка АД Београд. Из садржине наведеног решења произлази да стечајну масу чине: непокретна и покретна имовина која до закључења стечајног поступка није уновчена у износу од 346.539.577,00 динара, акције код других правних лица у износу од 104.345.497,62 динара, потраживања од правних и физичких лица у износу од 21.374.783.292,00 динара, 15 судских и управних поступака који су у току, а у којима је стечајни дужник странка, као и новчана средства на рачунима стечајног дужника, која на дан израде завршног рачуна 31.03.2020. године износе 486.568.932,57 динара, а по одбитку награде стечајном управнику 463.259.958,52 динара. Новчана средстава су у највећој мери резервисана за исплату потраживања поверилаца првог и другог исплатног реда који нису доставили инструкције за пренос средстава, а део и због поднетих тужби за утврђење оспорених потраживања. Следи да се ради о значајној имовини стечајног дужника чији правни статус и даље није решен, те да до окончања предметног поступка неће доћи у скороје време. При томе, од могућности уновчења преостале имовине, исхода судских поступака који су у току, те наплате потраживања стечајног дужника, зависи да ли ће бити средстава за намирење потраживања поверилаца другог исплатног реда у преосталом делу, међу којима је и предлагач.

Тачно је да је стечајни поступак, као поступак колективног намирења поверилаца, сам по себи сложен и строго формалан поступак у коме је потребно спровести низ радњи у циљу уновчења имовине стечајног дужника и намирења поверилаца. Међутим, и поред чињенице се у конкретном случају ради о веома сложенем поступку стечаја, исти траје 19 година и још увек није правноснажно окончан. Стога у овом случају дужина трајања поступка има доминантан утицај у односу на остала мерила из члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року на оцену да ли је дошло до повреде права на суђење у разумном року. Оваквом закључку доприноси и чињеница да се ради о остваривању права из радног односа, које је од изузетног значаја за предлагача, а предлагач својим понашањем није допринео дужини трајања поступка.

Сходно напред наведеном, супротно закључку првостепеног суда, Привредни апелациони суд налази да у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Београду Ст 118/20 (Ст 57/10) јесте дошло до повреде права на суђење у разумном року, због чега је првостепена одлука преиначена у смислу одредбе члана 18. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Одредбом члана 11. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да се у решењу којим се усваја приговор и утврђује повреда права на суђење у разумном року указује судији на разлоге због којих је повређено право странке и налаже судији процесне радње које делотворно убрзавају поступак. Према ставу 2. тог члана, истим решењем председник суда одређује рок у коме је судија дужан да предузме наложене процесне радње, који не може бити краћи од 15 дана, ни дужи од 4 месеца и рок у коме га судија извештава о предузетим радњама.

Имајући у виду наведене одредбе Закона о заштити права на суђење у разумном року, наложено је поступајућем стечајном судији да предузме потребне радње у циљу окончања поступка, имајући у виду у којој фази се поступак стечаја налази, те је одређен

и рок за предузимање тих радњи, као и обавеза поступајућег судије у стечајном поступку да о предузетим радњама обавести председника суда.

Како је првостепено решење преиначено у погледу главног захтева, те усвојен приговор предлагача ради убрзавања поступка, то је преиначена и одлука о трошковима поступка. Законом о заштити права на суђење у разумном року није посебно уређено питање накнаде трошкова поступка, осим у члану 3. наведеног Закона, који прописује да странка не плаћа судску таксу у овим поступцима. Имајући у виду наведено, приликом одлучивања о захтеву странке за накнаду трошкова у поступку заштите права на суђење у разумном року, сагласно члану 7. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, примењују се одредбе Закона о ванпарничном поступку, који у члану 30. став 2. упућује на примену Закона о парничном поступку. Сходно изнетом, имајући у виду да је приговор предлагача усвојен, применом члана 153., 154. и 163. Закона о парничном поступку, који се примењују на основу члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку, предлагачу су на опредељен захтев досуђени трошкови за састав приговора од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара.

С обзиром да је предлагач успео у жалбеном поступку, припадају му и трошкови другостепеног поступка, па су, сходно члану 165. став 2. Закона о парничном поступку, предлагачу на опредељен захтев досуђени и трошкови за састав жалбе у износу од 12.000,00 динара.

Из изнетих разлога, применом одредби члана 18. и члана 20. Закона о заштити права на суђење у разумном року, а у вези члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку, одлучено је као у изреци овог решења.

ЈО/ЈМ/ЦМ

ПРЕДСЕДНИК СУДА-СУДИЈА
Јасминка Обућина, с. р.

Тачност отправка оверава